

Velké budování 1919–1938

In: *Gnóthi seauton : sto let klasických studií v Brně v osobních vzpomínkách i úřední korespondenci*. Weissar, Tomáš (editor); Modlíková, Klára (editor); Nechutová, Jana (editor). Vydání první Brno: Masarykova univerzita, 2019, pp. 15-24

ISBN 978-80-210-9254-9; ISBN 978-80-210-9255-6 (online : pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/140948>

Access Date: 27. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Velké budování 1919–1938

Počátky brněnské klasické filologie byly skromné. Výuku v rámci původního Semináře pro klasickou filologii zajišťovali jen dva až tři lidé, což si dnes dokážeme představit jen stěží. Prvním a zpočátku také jediným akademikem semináře se stal jeden z nejlepších žáků Josefa Krále, čerstvě jmenovaný profesor František Novotný, brzy následovaný profesory Karlem Svobodou a Václavem Petrem. Řádná výuka začala zimním semestrem roku 1920 v prostorách bývalého městského sirotčince na ulici Gorkého 14 (tehdy Falkensteinerově), v letním semestru roku 1927 také v budově na Grohově ulici 7 (tehdy Sirotčí).

Klasická filologie na cestě z izolace

Nově vzniklá Masarykova univerzita představovala lákavé místo pro mladé a nadějně vědce – například profesorům Novotnému a Svobodovi nebylo v době nástupu na univerzitu ani čtyřicet let. Z jejich iniciativy přicházeli do Brna další mladí odborníci z řad pražských, ale brzy také nových brněnských absolventů. Mezi nejvýznamnější patří profesor starověkých dějin Vladimír Groh, klasický archeolog Gabriel Hejzlar, indoeuropeista Václav Machek, a především klasičtí filologové, profesori Karel Janáček, který většinu své vědecké kariéry strávil na katedrách v Olomouci a v Praze, Ferdinand Stiebitz a Jaroslav Ludvíkovský.

Nová generace s sebou přinesla nové přístupy, nové dílčí disciplíny a spojení s klasickými filology z celé Evropy. Bylo zásluhou právě brněnského semináře, že se česká klasická filologie definitivně vymanila z jednostranné německo-rakouské orientace, kterou získala v době svého zrodu na sklonku 19. století na pražské univerzitě. Profesori Novotný a Svoboda publikovali velmi často své práce ve francouzštině, Novotný navíc udržoval kontakty také s našimi slovanskými sousedy. Doménou Vladimíra Groha byla zase italština, v níž publikoval celou řadu odborných prací a díky níž pěstoval přátelské vztahy s italskými kolegy.

Novotný byl konzervativnější, ale přinesl do Platona něco z anglické klasické filologie. Karel Svoboda si vzal francouzské estetické a literární vzory. Groh zase italské. Toto si myslím, že je důležité – brněnská filozofická fakulta měla tehdy punc modernějších směrů. / z rozhovoru s Antonínem Bartoňkem¹

Kromě vědecké a pedagogické činnosti se profesori brněnské klasické filologie též činnorodě zapojovali do společenského a kulturního dění města a regionu. V rámci činnosti spolku „Extenze československých vysokých škol v republice Československé“, jehož brněnská pobočka pořádala přednáškové výjezdy do menších moravských měst, seznamoval již roku 1921 František Novotný veřejnost se státním systémem starověkých Athén. Mnoho, dnešním termínem řečeno, popularizačních článků profesora Novotného bychom našli také v dobových revuích či v denním tisku, nejčastěji v Lidových novinách. Pravděpodobně nejvýraznější osobnost však v tomto směru představoval profesor starověkých dějin Vladimír Groh, který stál u zrodu popularizačně

1 Rozhovor s Antonínem BARTOŇKEM. Brno, Cukrárna DIAM, Lesná, podzim 2014.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ A NÁRODNÍ OSVĚTY.

C. j. 32781.

V PRAZE dne 26.května 1920. lxx

Pan

prof.Dr.František Novotný,

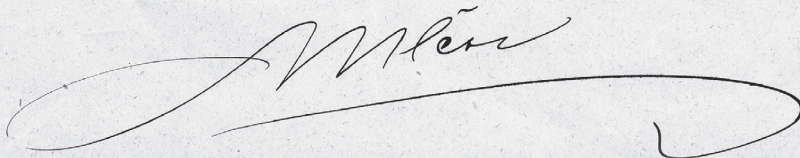
bytem V r š o v i c e

Hájkova tř.29.

Vyřizujíc podání Vaše ze dne 21.května 1920 jakožto predestinovaného zástupce stolice klasické filologie na duchovědné fakultě Masarykovy university v Brně ministerstvo školství a národní osvěty povoluje na opatření nejnutnějších knih a jiných vědeckých pomůcek pro knihovnu semináře klasické filologie na řečené universitě první mimořádnou dotaci 20.000 K /dvaceti tisíc korun/, kterou Vám zdejší účtárna poukáže k výplatě poštovním šekovým úřadem.

O tom se Vám dává věděti s podotknutím, že při upotřebení této dotace jest Vám postupovati co nejehospodárněji a že jste povinnen ji svého času řádně vyúčtovati zemské správě politické v Brně.

Za ministra :

zaměřeného časopisu *Věda a život*, do něhož sám hojně přispíval. Kromě toho také pořádal přednášky pro „Společnost přátel antické kultury“ a jakožto aktivní člen Sokola často uveřejňoval své příspěvky také v brněnském periodiku této tělovýchovné organizace. Zpracoval také několik hesel do *Ottova slovníku naučného nové doby* a podstatně přispěl do Šustových *Dějin lidstva od pravěku k dnešku*. Nezřídka se však vyjadřoval zcela otevřeně také k otázkám aktuálního veřejného dění. Např. v roce 1934 byl jedním z hlavních řečníků manifestace proti rušení části brněnských vysokých škol a roku 1938 patřil k navrhovatelům mezinárodního protestu proti „křivdě, jež byla našemu národu učiněna na konferenci v Mnichově“.²

Klasičtí filologové se v tomto období také, jak bylo zvykem prakticky u všech tehdejších profesorů, aktivně podíleli na řízení fakulty, a všechny její profesory tedy nalezneme na seznamu děkanů (Novotný 1929–1930, Svoboda 1933–1934, Groh 1936–1937, Stiebitz 1947–1948). Není bez zájmovosti, že dalším klasických filologem, resp. klasickou filoložkou na tomto postě byla až Jana Nechutová v polovině 90. let. To bylo dáno jednak celkovou proměnou způsobu řízení fakulty po roce 1948, ale také určitým propadem prestiže našeho oboru, který šel ruku v ruce se změnami společensko-politickými. Ovšem nepředbíhejme. Profesor Novotný byl ještě natolik váženou osobností nejen na půdě fakulty, nýbrž celé univerzity, že se roku 1945 stal dokonce prorektorem. Na jeho jméno narazíme hned několikrát i v oficiálních univerzitních dokumentech – roku 1926 je vyzdvížena jeho účast jakožto jediného delegáta z ČSR na kongresu pro mravní výchovu v Římě, o rok dříve je zmiňován jako autor latinského znění diplomu a promoční formule pro prvního držitele čestného doktorátu Masarykovy univerzity, věhlasného hudebního skladatele Leoše Janáčka.

Dne 28. ledna byl slavnostně promován na naší univerzitě čestným doktorem filozofie mistr české hudby, Leoš Janáček. Je prvním čestným doktorem Masarykovy univerzity. Krásný latinský text diplomu i znění formule promoční upravil prof. Dr. F. Novotný. / **ze zpráv odstupujícího rektora za rok 1924/1925**³

Neutuchající nasazení profesora Novotného aneb kuriózní případ rozkládacího křesla

Budování zcela nové univerzity s sebou pochopitelně neslo mnohé problémy. Univerzitě chyběly jak prostory, tak potřebný pomocný personál. Svědectví o tom podává korespondence Františka Novotného jakožto zakládajícího profesora. V několika dopisech sledujeme postupné zřizování ústavní knihovny, včetně tolik potřebného místa knihovníka – ten byl jmenován na sklonku roku 1922 a byl mu přidělen plat 600 Kč ročně. Mnoho knih bylo nakoupeno z mimořádných dotací (jedna z nich byla doslova určena na „vědeckou výzbroj semináře“), značná část z nich však také byla získána z několika zrušených gymnázií či darem a o některé dokonce žádal profesor Novotný na zápůjčku samotného olomouckého arcibiskupa, jak se rovněž dovídáme z korespondence.

Sledovat můžeme i zařizování kanceláří a rostoucí objem administrativy, která vyústila v žádost o „pomocnou vědeckou sílu“. Tou se v roce 1925 stal pozdější profesor Ferdinand Stiebitz (s remunerací 2400 Kč ročně). O pracovním nasazení Františka Novotného svědčí rovněž žádost z července 1922 o pořízení skládací postele nebo rozkládacího křesla, „aby mohl ředitel (semináře klasické filologie) ve dnech, kdy je v Brně, bez velkého nákladu a různých nepřijemností

2 HALAS, František a kol. *Dokumenty k dějinám Masarykovy univerzity v Brně*. II. Brno 1995, s. 325.

3 *Ibid.*, s. 136.

Portrét Františka Novotného ve funkci prorektora, 1945
Zdroj: Archiv MU, Sbíрка C I fotografie, inv. č. 1 František Novotný

přespati, dokud nebude moci trvale bydlet v Brně“.⁴ Zda bylo této žádosti vyhověno, o tom již bohužel písemné prameny mlčí.

Dále poznamenávám, že dosud nemohu předložit žádného inventáře, poněvadž dosud nemám ani místnosti, kam bych zakoupené knihy složil, ani knihovníka, který by mi při... (následně přeškrtnuto a nahrazeno jinou formulací) poněvadž seminář pro klasickou filologii nemá dosud své místnosti a knihovníka. / **z konceptu dopisu Františka Novotného, 1921**⁵

Děkanství filosofické fakulty žádá Vás zdvořile, abyste oznámil, v jakém tóně chcete nábytek do Vaší pracovny. / **z korespondence semináře, 1922**⁶

Děkanství odevzdalo ředitelství klasického semináře 2/dva kusů plyšových závěsů okenních vyšívávaných v ceně 380 Kč a 4/čtyři kusů plyšových závěsů okenních obyčejných v ceně 600 Kč. Závěsy ty jest zapsati do věcného inventáře (červeně podtrženo). / **z korespondence semináře, 1923**⁷

Ačkoli ministerská rada z jara nařídila všem státním účtárnám a pokladnám, aby se účty živnostníků proplácely neprodleně, zůstalo při starém pohodlném způsobu, vyřizovati věci ‚za uherský měsíc‘. (...) Bude-li Vám nějak možno, slovutný pane profesore, prosím, byste dobrotivě tu věc na příslušném místě popostrčil. / **z dopisu knihkupce Františka Novotnému, 1924**⁸

Ministerstvo školství připomíná, že jest třeba počínati si hospodárně, co se vytápění učeben a pracoven týče, a šetřiti tak státní rozpočet. / **z fakulního oběžníku, 1925**⁹

Lesk a bída (nejen) klasického studia

Akademický rok v semináři klasické filologie měl poměrně stálou strukturu. V zimním i letním semestru mohli studenti navštěvovat přednášky z normativní gramatiky, řecké a římské literatury, mytologie, náboženství nebo historie klasické filologie, dále semináře a prosemináře, v nichž se věnovali četbě a interpretaci antických autorů. Čtení básníci a prozaici se v každém semestru měnili, během čtyř let měl tedy posluchač klasické filologie možnost poznat až 32 různých autorů. Málokterý student ovšem bez ohledu na své schopnosti a časové možnosti mohl všechny nabízené předměty skutečně navštěvovat. Zápis mnohých z nich byl totiž zpoplatněn. Do svých úspor musel sáhnout i absolvent, pokud chtěl být majitelem titulu – úspěšné státnice k němu totiž nestačily. Podstatně příjemnější byl ale samotný vstup do studia, až do roku 1948 se totiž nekonaly žádné přijímací zkoušky. Mnohem volnější byla také celková organizace studia. Např. byla stanovena pouze dolní hranice jeho časového rozsahu a neexistovaly žádné povinné studijní plány. Posluchači si vybírali dle libosti z aktuálně nabízených seminářů a povinně museli absolvovat jen dvoje státní zkoušky.

Student si mohl zapsat cokoliv, ročníky se nepočítaly. Důležité bylo absolvovat. Jenom určité věci byly povinné. Ale jinak byla volná volba. K první státnici musel mít člověk dva semináře

4 Archiv MU, fond A 2 FF I, Katedra starověké kultury, karton 1.

5 Ibid.

6 Ibid.

7 Ibid.

8 Ibid.

9 Ibid.

řecké, latinské a taky klasickou archeologii. (...) Po první státnici měl titul Ph.C. – *philosophiae candidatus*. (...) Pak byl dvojitý způsob ukončení – doktorát a státnice. Studium učitelské, kde se počítalo s tím, že člověk půjde učit, ten dělal státnice. (...) Kdo nechtěl učit, studoval na doktorát. / z rozhovoru s Antonínem Bartoňkem¹⁰

V latinském semináři byla obcovací řečí latina, písemná státní práce, předchůdkyně dnešní diplomky, byla psána latinsky. Posluchačům se doporučovalo věnovat se četbě autorů, ta byla vsutku velmi rozsáhlá. / z rozhovoru s Antonínem Hartmannem¹¹

Jak si žili za první republiky brněnští studenti obecně, to nám může přiblížit nahlédnutí do Ročenky MU za rok 1932/1933. Obecně vzato probíhalo vysokoškolské studium v této době v mnohem komornějším duchu. Jen pro zajímavost zde přinášíme malé srovnání (data jsou přejata z příslušné ročenky¹² a výroční zprávy¹³):

	Studijní rok 1932/1933	Stav k 31. 12. 2016
Počet studentů/studií	3144	33259
Z toho žen	576 (18,3 %)	21253 (63,9 %)
Z toho cizinců	55 (1,7 %)	6952 (20,9 %)

Ubytování studentům zajišťovaly dvě koleje (Kounicova¹⁴ a Sušilova), stravovat se mohli ve dvou menzách. Na bydlení i stravu bylo možné získat finanční podporu jednak od ministerstva školství, jednak zde však také za tímto účelem působily četné instituce. Tak například Studentský zdravotní ústav v Brně, jak se dočteme v ročence, „poskytoval nemajetným a potřebným posluchačům zdarma léky (...), studentům chudokrevným a podvýživou trpícím poukázky na zlepšenou stravu v Akademické mense (máslo, mléko, chléb a dvě vejce), (...) uděloval podpory na opravy chrupu (...), studenti chudokrevné, nervově choré a přepracované vysílal dále do prázdninových zotavoven“.¹⁵

Na filozofické fakultě působil Spolek posluchačů filosofie, který pořádal mj. literární večery a exkurze – v roce 1932/1933 konkrétně do ateliéru brněnského radiožurnálu a do podniku Lidových novin v Brně. V oblasti sociální poskytoval studentům informace o různých výhodách a podporách, o něž mohli žádat, pořádal však také akce vážnější – v témže roce to byla např. veřejná schůze věnovaná otázce nezaměstnanosti absolventů fakulty.

Exkurze byly pravidelně pořádány také přímo v rámci klasickofilologického semináře, a jednalo se dokonce o výjezdy zahraniční, do bývalého římského tábora Carnuntum. Dle archivních pramenů lze soudit, že byly tyto exkurze organizovány každoročně až do roku 1932, kdy byla zahraniční destinace z důvodu nedostatku financí vyměněna za keltské hradisko u Boskovic.

10 Rozhovor s Antonínem BARTOŇKEM. Brno, Cukrárna DIAM, Lesná, podzim 2014.

11 NECHUTOVÁ, Jana a Antonín BARTOŇEK. Rozhovor s PhDr. Antonínem Hartmannem, CSc., u příležitosti 90. narozenin. *Univerzitní noviny*. 2000, 7(3), s. 64.

12 *Ročenka Masarykovy university v Brně: Rok 1932–1933*. Brno 1933, s. 8.

13 *Výroční zpráva o činnosti Masarykovy univerzity za rok 2016*. Brno 2017, s. 133.

14 Je však třeba upozornit, že se nejedná o dnešní kolej na ulici Kounicova, nýbrž o původní Kounicovy koleje v Žabovřeskách, které prosluly především svým pohnutým osudem za druhé světové války – viz níže.

15 *Ročenka Masarykovy university v Brně: Rok 1932–1933*. Brno 1933, s. 20.

Neúplný seznam čtených antických autorů

Aischylos, Apuleius, Aristofanés, Aristotelés, Arriános, Augustinus, Cato, Catullus, Cicero, Curtius Rufus, Ennius, Eurípídés, Hésiodos, Horatius, Homér, Ísokratés, Iuvenalis, Kallimachos, Livius, Lucretius, Lúkiános, Lýsiás, Martialis, Menandros, Ovidius, Pausaniás, Persius, Petronius, Platón, Plautus, Pindaros, Plinius Ml., Plinius St., Plútarchos, Propertius, Quintilianus, Sappfó, Seneca, Sofoklés, Statius, Strabón, Suetonius, Tacitus, Terentius, Tertullianus, Theofrastos, Theokritos, Thúkýdidés, Tibullus, Vergilius, Xenofón

Výběrově z nabídky přednášek

Dějiny římského písemnictví, Antický zeměpis, Dějiny starořecké hudby, Antický život soukromý, Jak vzniká vědecké vydání antického textu, Helénistická filozofie, Státní zřízení římské, Umění krétsko-mykénské, Antické stavitelství, Čtení a výklad historiografických pramenů, Alexandr Makedonský, Platón v evropské vzdělanosti, Antika a křesťanství

Pražák, nebo Novotný? A kam se poděl první svazek historické mluvnice?

František Novotný je studentům latiny důvěrně znám především jako spoluautor dvou základních příruček, s nimiž se setkávají dnes a denně. Ano, jde o latinskou mluvnici a latinsko-český slovník. Kolem obou těchto publikací však často mezi studenty panují nejasnosti, které je na místě vyjasnit.

Tak předně – proč slovníku někdo říká „Pražák“ a někdo „Novotný“? Obojí je správně. Vzešel totiž ze spolupráce tří autorů – Františka Novotného, Jiřího Pražáka a Josefa Sedláčka – v době, kdy Novotný působil ještě v Praze (1. vydání slovníku je z roku 1910). Po smrti obou spoluautorů to však byl právě Novotný, kdo bděl nad opětovným vydáváním slovníku a pro jeho 16. vydání z roku 1948 jej také sám podstatně přepracoval.

A jak je to s tou mluvnicí? Jednak je tu příručka s názvem *Základní latinská mluvnice*, která vyšla roku 1957 a která bývá označována zkráceně jako „Novotného mluvnice“. Ve skutečnosti však není celá jeho dílem. Její první část o hláskosloví a tvarosloví pochází z pera Otakara Jirániho a Bohumila Ryby. František Novotný zpracoval část druhou, o skladbě. Již samostatně pak připravoval k vydání historickou mluvnici latiny. Nejedna student si zajisté lámal hlavu nad tím, proč v knihovním katalogu nachází pod tímto titulem pouze její druhý svazek a po prvním jako by se zem slehla. Novotný na publikaci totiž pracoval v době nacistické okupace, a tak její první díl vyšel „na zapřenou“ jako 3. díl *Latinské mluvnice pro střední školy*. Teprve druhý díl již byl vydán samostatně, a sice pod názvem *Latinská historická mluvnice, svazek druhý* (1955). Svazek první bychom tedy hledali marně.

Osobnosti

František Novotný (1881–1964)

Františka Novotného lze bez nejmenších pochyb označit za zakladatele brněnské klasické filologie, činný byl ovšem i mimo území svého ústavu, v roce 1930 se stal děkanem filozofické fakulty a po znovuotevření českých vysokých škol v létě 1945 byl jmenován prorektorem univerzity. Přes třicet let byl členem České akademie věd, téměř dvacet let působil také v Polské akademii věd v Krakově. Podílel se na přípravě dvou sjezdů slovanských klasických filologů – roku 1929 v Praze a 1931 v Poznani. Po celém světě proslul ovšem především jako vydavatel a komentátor Platóna. První stať o athénském filozofovi uveřejnil v roce 1906, celé jeho dílo postupně přeložil do češtiny (tyto překlady jsou až na výjimky přetiskovány dodnes), sestavil několik latinsky komentovaných vydání a vydal o něm také rozsáhlou, čtyřdílnou monografii. V Brně strávil usilovnou vědeckou, překladatelskou a pedagogickou práci polovinu života, byl oblíbeným, ale díky své přísnosti také velmi obávaným profesorem. Ve své výuce se věnoval všem jazykovým disciplínám. Studentům latiny je dodnes důvěrně známý jako autor latinské mluvnice a spoluautor nejobsáhlejšího latinsko-českého slovníku. K jeho nejpůsobivějším pracím obecně kulturního dosahu bezesporu patří drobné dílko *Gymnasion* s podtitulem *Úvahy o řecké kultuře* z roku 1922, které v této publikaci přetiskujeme.

Novotného jsem si vážil, nemusel jsem před ním mít strach, před ním se skoro každý shodil každou hodinu. / z rozhovoru s Antonínem Bartoňkem¹⁶

Od začátku 50. let profesoru Novotnému jeho srdeční choroba ve stále menší míře dovolovala pravidelnou návštěvu fakulty: své semináře však konal s neztenčeným úsilím ve svém bytě, a to i poté, co odešel v roce 1957 do důchodu. V jeho privatissimech jsme se dovídali nejen podrobnosti o konkrétních platónských problémech, o Novotného vnitřním hlubokém vztahu k Platónovu světu idejí, o jeho interpretaci Platónovy báje o Atlantidě a o Platónově mýtu o jeskyni se stíny reálných věcí, zobrazujících se na pozadí jeskyně, ale i o Novotného pozitivním vztahu k myšlenkám Pražského lingvistického kroužku nebo o jeho nepublikovaných materiálech z okruhu vojenského slangu rakousko-uherské monarchie. A byli jsme občas hoštěni zubrovkou z Bělověžského pralesa, neboť jeho druhá manželka pocházela z ruské emigrantské rodiny a ráda sbírala (i sama skládala) improvizované novodobé řecké a latinské verše (prý po vzoru předrevolučních ruských studentů; jedno latinské dvojverší mi dodnes utkvělo v paměti: *Ubi sunt oh pocula dulciora melle – verba grata, oscula ridentis puellae* („Kdeže jsou, ó, poháry sladší medu – milá slova, polibky směřující se dívky“). / ze vzpomínky Antonína Bartoňka¹⁷

Nejstarší, koho si pamatuji, byl profesor František Novotný. Byl to už opravdu starý pán, přednášel nám latinskou historickou mluvnici a potom jsme s ním ještě měli ovidiovský seminář, to už jsme docházeli k němu do bytu. (...) Pro nás studenty velmi mnoho znamenala atmosféra, která z něho vycházela... On byl ještě takový profesor starého stříhu. (...) Byl takový ten přísný, poněkud zkostnatělý učitel, z těch, kteří pokud působili na gymnáziu, zejména klasickém, uměli dosáhnout toho, že když studenti maturovali, opravdu latinsky a řecky znali. Ale my jsme ho už takhle nezažili, znali jsme jej v době, kdy již vzal na vědomí, co se stalo – že studenti na to prostě už nemají a že to po nich nemůže žádat – zkrátka, že je jiná doba. / z rozhovoru s Janou Nechutovou¹⁸

16 Rozhovor s Antonínem BARTOŇKEM. Brno, Cukrárna DIAM, Lesná, podzim 2014.

17 BARTONĚK, Antonín. Půl století od konce životní dráhy prof. dr. Františka Novotného. *Universitas*. 2014, (3), s. 51.

18 HANUŠ, Jiří. Dědicové kánonu klasické filologie: Rozhovor s Janou Nechutovou. *Kontexty*. 2009, 1(4), s. 69–70.

Když pan profesor Novotný dostal telefon od své manželky, že nemají doma salát, tudíž vážne příprava oběda, tak mladý asistent Hošek naklapal na Zelný trh a lífroval tam salát. O tom se vůbec nediskutovalo. / z rozhovoru s Danielou Urbanovou¹⁹

Karel Svoboda (1888–1960)

Karel Svoboda na Masarykovu univerzitu nastoupil roku 1920, ovšem na rozdíl od Františka Novotného spojil své jméno s brněnskou klasickou filologií na pouhých patnáct let (v roce 1935 odešel do Prahy). Během nich své studenty seznamoval s dějinami řeckého a římského písemnictví, s antickou filozofií – svůj zájem o filozofii starého Řecka prokázal dosud neoceňitelným a nepřekonaným překladovým dílem *Zlomky předsokratovských myslitelů* (1944) –, ale také s produkty výtvarného umění – s reliéfy, sochami, keramikou či drobnými dekorovanými předměty denní potřeby. Stejně jako všichni klasičtí filologové své doby dokonale ovládal všechny její dílčí disciplíny, nejvíce se ovšem zabýval estetickou stránkou literárního díla – dvě francouzsky psané monografie z této oblasti věnoval estetice Aristotelově (1927) a Augustinově (1933). Druhá jmenovaná dokonce vyšla také ve španělském překladu. Dále se Svoboda zabíral dějinami klasické filologie a antickou tradicí v evropském (a českém) kulturním kontextu. Je autorem rozsáhlého bibliografického soupisu českých a slovenských prací o antice, vrcholným činem Svobodova úsilí na tomto poli však zůstává monografie *Antika a česká vzdělanost od obrození do první války světové* (1957).

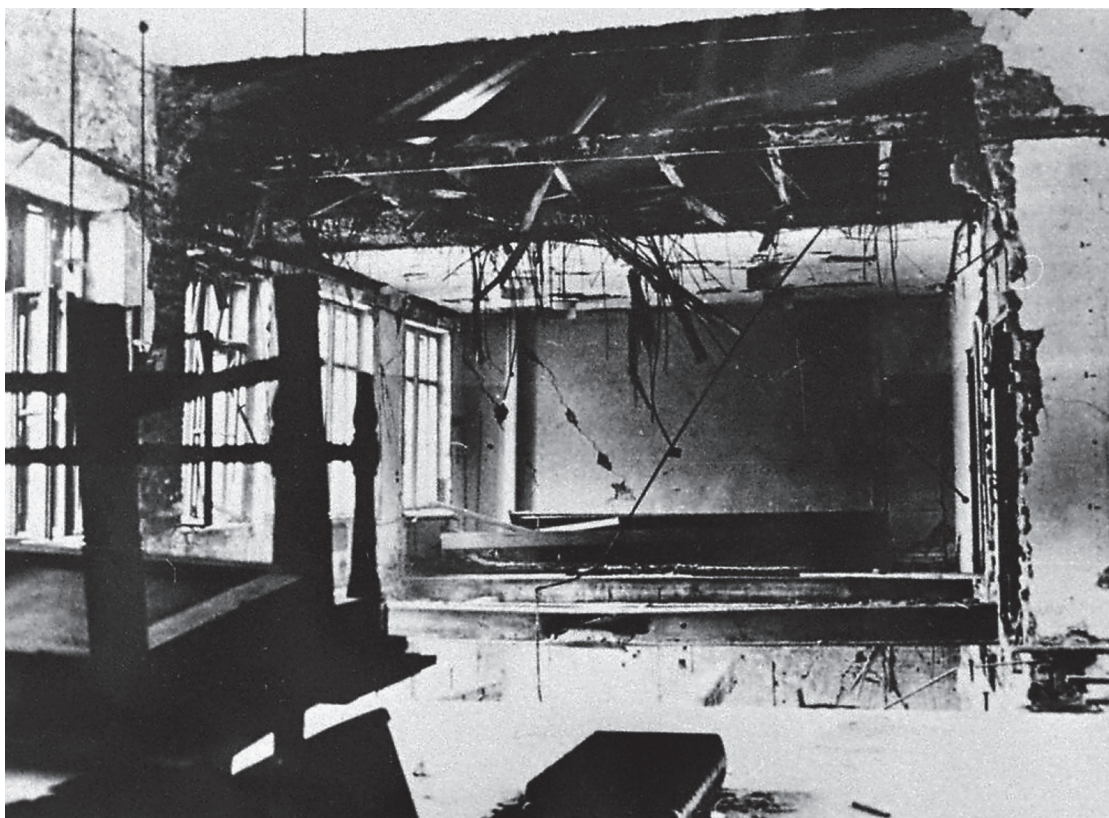
Václav Petr (1848–1923)

Významnou postavou počátků brněnské klasické filologie byl také Václav Petr, jehož osobnost již víceméně upadla v zapomnění. Působil zde totiž velmi krátce – v době, kdy se v roce 1921 stal na nově vzniklé univerzitě honorárním profesorem klasické filologie a lektorem ruštiny, mu již bylo 73 let. Patřil mezi žáky slavného pražského klasického filologa Jana Kvíčaly, kteří se rozhodli budovat kariéru v Rusku. Tam totiž vyvstala po školské reformě výrazná poptávka po učitelích klasických jazyků. Petr tam pedagogicky působil postupně na několika gymnáziích a univerzitách. V souvislosti s politickými změnami však musel roku 1920 své působiště definitivně opustit a navrátil se zpět do vlasti. Badatelský záběr Václava Petra byl velmi široký. Na poli filologie se věnoval hláskosloví a etymologii, mnohem významnější je však jeho přínos k poznání antické hudby. Trvalého charakteru jsou např. jeho výklady nově objevených zlomků řecké hudby na papýrech z egyptského Oxyrrhynchu. V literatuře se věnoval především Ifigenii taurské a rozbořem starých zpráv identifikoval místo chrámu této pozoruhodné bohyně. Publikoval ve všech důležitých časopisech předrevolučního Ruska, uznáván byl však také v Evropě a jeho působení v Brně, jakkoliv krátké, bylo pro nově vznikající univerzitu přínosem.

Často jsem seděl u profesorů Svobody a Novotného samotný. A samotný jsem si zapsal také přednášky a cvičení u prof. Petra. (...) Svě výklady o starořecké hudbě provázel příležitostně ukázkami. Teď ovšem měl už roztřesený stařecký bas a tím mi předzpěvoval. V mysli mi utkvěla Seikilova píseň dosud. / ze vzpomínky Ludvíka Svobody²⁰

19 Rozhovor s Danielou URBANOVOU. Brno, Akademická kavárna, 30. listopadu 2017.

20 SVOBODA, Ludvík. Vzpomínka na prof. V. I. Petra. *Listy filologické*. 1973, 96(3), s. 177.

Poválečný stav budov fakulty

Zdroj: Digitální knihovna fotografií MU